

ВІД РИГИ ДО ЯЛТИ: РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ В ПУБЛІЦИСТИЦІ ЧАСОПISУ «КУЛЬТУРА»

У статті аналізується проблема українсько-польського кордону в публіцистиці польського еміграційного часопису «Культура». Вказується на 4 способи розв'язання питання, що пропонувалися в східноєвропейській еміграції. Простежується еволюція позиції часопису від принципу федералізму до принципу непорушності кордонів. Акцентується на значенні підтримки статус-кво в питанні кордонів для двостороннього примирення.

Ключові слова: українсько-польське примирення, українсько-польський кордон, федералізм, принцип непорушності кордонів.

Проблема кордонів та приналежності спірних територій була у минулому і залишається в сучасності однією з основних джерел/факторів розпалювання міжнаціональних чи міждержавних конфліктів. Сьогодні це ми можемо спостерігати у випадку російсько-української війни, коли РФ розпочала пряму агресію проти України з анексії півострову Крим, апелюючи до «історичної» приналежності цих земель. Водночас такі ворожі акти погіршують міжнародні відносини на тривалий період, внаслідок гострого затяжного конфлікту формуються сталі негативні стереотипи та міфи щодо іншого, що поширюються і на наступні покоління. Крім того, бувають випадки, коли у зв'язку з територіальним конфліктом у кожній із держав-противників ускладнюється становище відповідних національних меншин. Таким чином, проблема кордонів часто стає першою ланкою тривалого конфлікту, сприяє його укоріненню та нагромадженню в подальшому проблем міжнаціональних відносин.

Для ширшого розуміння суті предмету дослідження, на нашу думку, слід звернути увагу на деякі важливі теоретичні положення. Починаючи з 1970-их рр. інтерес низки науковців був прикутим до вивчення «пограничних регіонів» – концепту, що передбачав широке теоретизування на тему значення кордонів. Сучасні дослідники розглядають їх як соціальний феномен; вказують на значення ідентичностей у контексті розуміння міжнародних кордонів та, поряд з цим, ролі кордонів у формуванні ідентичностей – таких як етнічна, локальна, класова, релігійна, мовна [26, р. 10]. Студії прикордоння (*border studies*) пропонують трактувати кордони в рамках: 1) політики ідентичності (хто є в і хто *поза*); 2) географічного визначення відмінностей (окреслення того, хто є сусідом, партнером, другом чи противником); 3) політики інтересів (з позицій цього важливу роль відіграють питання економічного інтересу, політичної стабільності та безпеки) [25, р. 95]. Також учені вказують на розуміння кордонів як інструментів, через які групи (держави, релігії, соціальні класи) можуть бути впорядковані, структуровані, управлятися та контролюватися політичними елітами. Тому процеси демаркації і делімітації під час конструювання та утримання кордонів завжди тісно пов'язані з інститутами влади та вказаними групами зі своїми ідентичностями [20, р. 44].

Проблема національної пам'яті також особливо помітна на пограниччі: уряди формують державну політику пам'яті задля націоналізації та інтеграції проблемного пограниччя; натомість регіональні політичні еліти часто використовують символічні ресурси задля просування регіональної ідентичності та відчуття локального патріотизму [27, р. 76].

Вищезазначене підтверджує актуальність дослідження ролі кордонів у структурі міжнаціональних відносин, територіальних суперечок як фактору погіршення стосунків між акторами та важливості розв'язання проблеми кордонів задля процесу примирення. Проблему українсько-польського кордону, зокрема концепцій її врегулювання у часописі «Культура» досліджують Микола Генік [2; 3], Марія Сенич [6], Христина Чушак [7], Анджей Гіль [11].

Українсько-польська конфронтація в період двох світових воєн та міжвоєнного десятиліття багато в чому стосувалася питання кордонів, оскільки існувало серйозне протистояння довкола територій Східної Галичини, приналежності міста Львова. Однак геополітичні реалії післявоєнного облаштування світу, коли регіон Центрально-Східної Європи, і відповідно обидва народи перебували в системі радянського домінування, вимагали від поневолених націй налагодження процесів міжнаціонального примирення.

Еміграційний часопис «Культура» (1947-2000 рр.) згуртував багатьох знакових інтелектуалів східноєвропейської еміграції довкола постаті головного редактора Єжи Гедройця (1906-2000). Завдяки його організаторським здібностям та таланту публіцистів вдавалося формувати актуальну повістку у відповідному середовищі. В цьому контексті розглядаємо часопис не тільки як періодичне видання, а як інституцію з поширення вагомих ідей, розробки важливих проектів і концепцій, налагодження необхідних суспільно-політичних процесів, зокрема міжнаціонального примирення в регіоні. Одне з ключових питань, яке активно розвивала «Культура», стосувалося проблеми українсько-польського кордону.

На основі аналізу наукових джерел український дослідник М. Генік виокремлює 4 варіанти вирішення проблеми: легітимізм, федералізація чи лібералізація, непорушність та пролонгація проблеми для розв'язання у період після отримання незалежності [3, с. 666]. Легітимізм передбачав перегляд існуючих кордонів, встановлених Ялтинсько-Потсдамською системою міжнародних відносин, повернення східних земель (які часто іменувались «кресами», «Східною Малопольщею») під польський контроль. Тобто, йшлося про повернення де-факто до територіального укладу згідно умов Ризького договору 1921 р. Зважаючи на прагнення польських еліт, які не погоджувалися зі станом комуністичної окупації Польщі, відновити її державний суверенітет у довоєнних кордонах, така позиція мала широку суспільну підтримку. Однак підтримка «Риги» означала перекреслення можливостей міжнаціонального діалогу, оскільки знову загострювала проблему територіальних суперечок між колишніми комбатантами. Натомість «формула Ялти» (визнання непорушності повоєнних кордонів) не мала значної кількості прихильників серед польської еміграційної еліти, оскільки означала остаточну втрату в майбутній перспективі колишніх територій на сході. Тому зміна громадської думки з цього приводу вимагала, щоб пройшов певний період часу і сформувався відповідний дискурс. Часопис «Культура» сприяв трансформації позиції від «Риги» до «Ялти» і розв'язанню таким чином проблеми українсько-польського кордону.

Важливою щодо артикуляції цієї проблеми була українсько-польська пресова дискусія 1947-1948 рр. у таборах для переміщених осіб у Німеччині. Український публіцист Богдан Осадчук намагався узагальнити основні позиції диспутантів та їх результати в одній зі своїх статей у «Культурі». На його думку, одне з найбільш контраверсійних питань стосувалося проблеми кордонів: «Уся тодішня дискусія продемонструвала розбіжність і протилежність поглядів обох сторін. Українці захищали Ялту та кордони Буг–Сан, поляки – Ригу та Збруч» [5, с. 47-48].

Українська дослідниця М. Сенич, вивчаючи публіцистичну спадщину «Культури» щодо даної проблематики, виокремлює дві основні тенденції, що активно

розроблялися на сторінках часопису: федералістський спосіб розв'язання, що окреслився в 1950-их рр. та принцип непорушності кордонів, що вперше з'явився на сторінках часопису в 1952 р. [6, с. 335-336].

Оцінюючи наслідки катастрофи 1939 р. для регіону, чільний публіцист «Культури» Юліуш Мєрошевський зазначав, що народи втратили свою незалежність через недостатність власних сил для її оборони. Однак необхідна перебудова існуючого укладу – створення федеративної системи (автор на період написання статті – 1951 р., пропонував формування міжнародної східноєвропейської бригади), натикалася на проблему польських реалій: «... кожен поляк, котрий говорить чи пише про Польщу «вільну, цілу та незалежну» ніколи не думає про жодну федерацію, навпаки – думає про відновлену, повністю суверенну державу в кордонах 1939 р. плюс землях, отриманих на заході... ми є у переважній більшості сепаратистами, заглибленими у мрії про могутню державу і за кожної нагоди виражаємо наше невдоволення, а навіть ворожість до чехословаків, українців, білорусів та інших ближчих і дальших сусідів» [14, s. 260; 19, s. 76]. Політичний аналітик «Культури» вважав, що спірні територіальні справи слід вирішувати саме через створення європейської федерації, а не на підставі амбіцій історично вибраних народів. Водночас пропозиції Ю. Мєрошевського забігали далеко вперед і могли бути реалізовані тільки за умови падіння комуністичної системи у майбутньому [19, s. 79; 1, с. 100].

Одним із представників «федералістського» напрямку серед авторів «Культури» був чеський публіцист Губерт Ріпка. Він акцентував на необхідності формування польсько-чеської федерації для запобігання імперіалістській експансії, оборони таким чином не тільки власних, а й інтересів усієї Європи. На думку доктора філософії Карлового університету, територіальні конфлікти між обома народами (наприклад, у Сілезії чи Бєскидах) виникали внаслідок зростання націоналізму і виходили з оцінки поляками своєї політичної ваги на міжнародній арені [24]. Постанова федерації означало встановлення певного паритету у білатеральних відносинах. Вважаємо, що федералістські концепції в «Культурі» у баченні її авторів були також дотичними до проблеми кордонів, оскільки напрацьовувалася теоретична модель розв'язання питання для народів Центрально-Східної Європи, зокрема українців та поляків.

Важливою в цьому контексті можемо вважати також появу на початку 1952 р. у «Культурі» статті Юзефа Лободовського «Проти привидів минулого». У ній польський публіцист вказував на неможливість проведення чіткого українсько-польського кордону, тому наполягав на необхідності надання Червенській землі, тобто Східній Галичині, особливого статусу – кондомініону. Проект передбачав рівноправ'я українського і польського населення, двомовність в адміністрації, судовій системі та шкільній освіті [15].

Надзвичайний суспільний резонанс серед польської еміграції викликав лист у «Культурі» від 1952 р. ксьондза Юзефа Маєвського з Преторії, в якому той закликав Польщу відмовитися від максималістських прагнень щодо збереження колишніх територій на сході та за утримання земель на заході. Він наполягав на необхідності зміцнення польськості Вроцлава, Щецина і Гданська за рахунок відступу від претензій на український Львів і литовське Вільно [17].

М. Ґєник узагальнює реакцію публіцистів на лист Ю. Маєвського: спектр був широким – від позитивних відгуків до обвинувачень у зневаженні почуттів більшості поляків та навіть державній зраді [2, с. 297]. Реагуючи на критичні матеріали, що надійшли до редакції у зв'язку з публікацією, Є Ґєдройць умістив в наступних номерах листи Кароля Піщека та Є. Дзєвановського, в яких автори висловлювали солідарність з позицією польського ксьондза: «Ці листи я зібрав спеціально, аби ще раз порушити справу пол[ьсько]-укр[аїнських] стосунків і штовхнути її на один крок уперед» [4, с. 117; 9; 23]. Загалом ми можемо вважати появу статті Ю. Маєвського відправною

точкою розвитку концепції непорушності українсько-польського кордону на сторінках еміграційного часопису.

Зважаючи на гостроту листа, очікувалася відповідна реакція від редакції «Культури». Тому логічним продовженням розвитку дискурсу стала поява статті «Непорозуміння чи дешевий патріотизм?», як припускається авторства Є. Гедройця. У ній йшлося про те, що в Східній і Центральній Європі існує понад 30 конфліктів довкола проблеми кордонів. Тому припускалося, що у разі постання нової європейської системи багато кордонів, у тому числі і східний Польщі, слід буде переглянути. Акцентувалося на необхідності того, щоб зміни опиралися на вільне рішення обох народів і обговорювалися в доброзичливій атмосфері задля вироблення майбутньої концепції українсько-польських перемовин [6, с. 297; 21, с. 82-83; 10, с. 132].

Принцип непорушності встановлених кордонів поступово став одним з базових елементів концепції українсько-польського примирення. З вищезазначеного слідує, що вже у 1950-их рр. в Є. Гедройця та середовища еміграційного часопису остаточно сформувалася думка про основоположне значення східних повоєнних кордонів Польщі, про що зазначають дослідники [12, с. 93-96]. Водночас А. Гіль звертає увагу на малодосліджену деталь: утримання нового геополітичного статусу-кво щодо східного кордону Речі Посполитої (назва держави до 1952 року) не було одномоментним рішенням, а результатом певного процесу на сторінках часопису [11, с. 192].

Дослідник спадщини «Культури» Януш Корек чи не єдиний акцентує на паралельному розгортанні концепцій «відмови від Львова і Вільна», утворенні центрально-східноєвропейської федерації, а також міжнародної бригади Центрально-Східної Європи – протягом часового періоду 1947-1955 рр [13, с. 193-194]. Така насиченість програм, кожна з яких передбачала свій алгоритм розв'язання питання кордонів, на початковому етапі існування часопису свідчила, на нашу думку, про наступне: вагомість першочергового врегулювання цього питання у стратегічній лінії «Культури» задля продовження подальшого міжнаціонального діалогу в регіоні; пошук оптимального вирішення шляхом апробації альтернативних варіантів та подальшої інклюзії ключових ідей в цілісну програму.

Остаточно програма часопису «Культура» щодо розв'язання проблеми кордонів окреслилися в серії статей Ю. Мєрошевського. В них автор вказував на небезпеку територіальних суперечок як можливу загрозу балканізації регіону; розмежовував дві концепції східних кордонів Польщі: прийняття кордонів до 1939 р. чи після 1945 р. Спробу поєднання східних кордонів Речі Посполитої із західними, отриманими після Другої світової війни, вважав за таку, що вказує на брак відповідальності і погляду на майбутнє, оскільки створювались умови для німецького ревізіонізму [16, с. 69; 18, с. 82].

Вітчизняна дослідниця Х. Чушак вважає, що важливу роль у процесі погодження з новими кордонами відіграв час. До середини 1970-их років уже встигло вирости нове покоління поляків, яке соціалізувалося у Польщі без «кресів». Водночас проблема втрати тих територій для Польщі була міцно закорінена в суспільній пам'яті. Поряд із цим, опозиція підважувала майже всі постулати офіційної влади, тож враховуючи сильні сентименти до Львова, більш природною реакцією опозиціонерів було би відновлення вимог про повернення східної Галичини. Однак лінія аргументації, обрана «Культурою», була для більшості опозиційних середовищ достатньо сильною, щоб не висувати історичні сентименти на перший план [7, с. 199].

Б. Осадчук відносив до однієї з найбільших вагомих заслуг Є. Гедройця як редактора «Культури» саме заклик до відмови поляків від Львова, Вільна і Гродно, усунення їх прагнень до реваншизму. Це розглядалось як важливий елемент концепції

розбудови співпраці зі східними сусідами Польщі, що стало підставою для розвитку майбутніх міжнаціональних відносин в регіоні [8, s. 21; 22, s. 363].

Дихотомію п'ястовської та ягеллонської традицій у польській політичній думці часто представляють як протиставлення реалістичного підходу романтичному. Зважаючи на прихильність середовища «Культури» ідеям табору пілсудчиків, можемо припустити, що політичній лінії часопису були притаманні окремі елементи саме ягеллонської традиції. Водночас запропоноване рішення щодо розв'язання проблеми кордонів через застосування принципу їх непорушності значно підсилював його програму, додаючи реалістичності і політичного прагматизму. Вказані тенденції в дослідженнях теоретиків проблеми кордонів, на нашу думку, є важливими, оскільки підкреслюють широке розуміння проблеми. Зважаючи на вагоме значення кордонів у архітектурі міжнаціональних відносин, вважаємо цю проблему *prima movens* процесу українсько-польського примирення. Програма «Культури» щодо кордонів розвивалася еволюційно, змінюючи свою динаміку відповідно до глобальних і регіональних процесів. Певну роль відіграв, попри трагічний досвід для обох суспільств, обмін населення, здійснений тоталітарною системою, а фундаментальну роль – темпоральний чинник, що проявився у появі молодого покоління, не обтяженого живою пам'яттю про минулі конфлікти. Проте саме часопис «Культура» сприяв концептуальному обґрунтуванню «формули Ялти» на противагу «формулі Риги» у питанні кордонів, що вдалося імплементувати завдяки демократичним урядам, які прийшли до влади після розпаду радянської системи.

1. Бакула Б. Польща і Україна в діяльності “Kultury” / Богуслав Бакула // Сучасність. – 1997. – № 1. – С. 97-103.

2. Генік М. Проблема Львова в процесі польсько-українського примирення // Сучасна українська політика. Політики і політологи про неї. – Вип. 17. – Київ, Миколаїв: Український центр політичного менеджменту, 2009. – С. 294-304.

3. Генік М. Проблема кордону у відносинах української і польської еміграцій / М.А. Генік // Гілея. Історичні науки. Філософські науки. Політичні науки. Наук. вісник: зб. наук. праць. – К.: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2011. – № 1 (43). – С. 666-673.

4. Єжи Гедройць та українська еміграція. Листування 1950–1982 років [Упорядкування, передне слово і коментарі Богуміли Бердиховської]. – К.: Критика, 2008. – 752 с.

5. Осадчук Б. Україна, Польща, світ: Вибрані репортажі та статті / Б.Осадчук. – К.: Смолоскип, 2001. – 356 с.

6. Сенич М. Проблема польсько-українського кордону в політичних концепціях паризької “Kultury” / М. Сенич // Галичина. Науковий і культурно-просвітній краєзнавчий часопис. – Івано-Франківськ. – 2011. – № 18-19. – С. 334-340.

7. Чушак Х. Шляхи врегулювання проблеми польсько-українського кордону в публікаціях польських опозиціонерів (1976-1989) Україна – Польща: історична спадщина і суспільна свідомість: [зб. наук. праць / відп. ред. М. Литвин] / Національна академія наук України, Інститут українознавства ім. І. Крип'якевича. – Львів, 2010-2011. – Вип. 3-4. С. 195-211.

8. Bohdan Osadczyk (opracował na podstawie zapisu Łukasz Jasina) / Aktualność przesłania paryskiej “Kultury” w dzisiejszej Europie // Łukasz Jasina, Jerzy Kłoczowski i in. (red.). – Lublin: IESW, 2007. – S. 19-21.

9. Dziewanowski J. List do redakcji / J. Dziewanowski // Kultura. – 1953. – № 2(64)-3(65). – S. 233-234.

10. Friszke A. Ćwiczenia z geopolityki / Andrzej Friszke // Przegląd Polityczny: kwartalnik. – 2000. – Nr 5. – S. 126-133.

11. Gil A. Jerzy Giedroyc a Lwów / Andrzej Gil // Aktualność przesłania paryskiej “Kultury” w dzisiejszej Europie // Łukasz Jasina, Jerzy Kłoczowski i in. (red.). – Lublin: IESW, 2007. – S. 189-197.

12. Korek J. Paradoksy Paryskiej “Kultury”. Ewolucja myśli politycznej w latach 1947–1980 / Janusz Korek. – Stockholm: Stockholm Slavic Studies, 1998. – 368 s.

13. Korek J. Ponętna utopia czy zimny realizm? Federacja Europy Środkowo-Wschodniej w myśli politycznej paryskiej “Kultury” / Janusz Korek // O nowy kształt Europy: XX-wieczne koncepcje federalistyczne w Europie Środkowo-Wschodniej i ich implikacje dla dyskusji o przyszłości Europy / red. nauk. Jerzy Kłoczowski, Sławomir Łukasiewicz (Materiały IESW; t. 21). – Lublin: IESW, 2003. – S. 189-213.

14. Kowalczyk A. Wena do polityki: o Giedroyciu i Mieroszewskim / Andrzej Stanisław Kowalczyk. T. 1-2. – Warszawa: Bibl. Więzi, 2014. – T. 1. – 480 s.
15. Łobodowski J. Przeciw upiorom przeszłości / Józef Łobodowski // *Kultura*. – 1952. – № 2 (52) –3 (53). – S. 14-66.
16. Londyńczyk Kronika angielska: Granice / Londyńczyk // *Kultura*. – 1960. – № 9 (155). – S. 69-70.
17. Majewski J. List do redakcji / Józef Majewski // *Kultura*. – 1952. – № 11 (61). – S. 157-158.
18. Mieroszewski J. Materiały do refleksji i zadumy / Juliusz Mieroszewski // *Kultura*. – 1956. – № 3 (101). – S. 75-83.
19. Mieroszewski J. O międzynarodową brygadę europejską / Juliusz Mieroszewski // *Kultura*. – 1951. – № 11 (49). – S. 75-82.
20. Newman D. Contemporary Research Agendas in Border Studies: An Overview / David Newman // *The Ashgate research companion to border studies* / ed. by Doris Wastl-Walter. – London and New York: Routledge, 2016. – P. 33-48.
21. Nieporozumienie czy tani patriotyzm? / *Kultura*. – 1953. – № 1 (63). – S. 82-87.
22. Osadczuk B. Niepodległa Ukraina: wybór szkiców, artykułów i rozmów (1991-2006) / Bohdan Osadczuk; wybór i oprac. Basil Kerski. – Sejny: Pogranicze, 2006. – 429 s.
23. Piszczyk K. List do redakcji / Karol Piszczyk // *Kultura*. – 1953. – № 2(64)-3(65). – S. 232-233.
24. Ripka H. O federację polsko-czeską / Hubert Ripka // *Kultura*. – 1952. – № 12(62). – S. 4; Ripka H. O polsko-českou federaci / Hubert Ripka // *Kultura*. – 1969. – Mimoradné číslo. – S. 89-90.
25. Scott J. European Politics of Borders, Border Symbolism and Cross-Border Cooperation / James Wesley Scott // *A companion to border studies* / ed. by Thomas M. Wilson and Hastings Donnan. – Chichester: Wiley Blackwell, 2016. – P. 83-99.
26. Wilson T. Borders and Border Studies / Thomas M. Wilson and Hastings Donnan // *A companion to border studies* / ed. by Thomas M. Wilson and Hastings Donnan. – Chichester: Wiley Blackwell, 2016. – P. 1-26.
27. Zhurzhenko N. Borders and Memory / Natalia Zhurzhenko // *The Ashgate research companion to border studies* / ed. by Doris Wastl-Walter. – London and New York: Routledge, 2016. – P. 63-84.

References

1. Bakula B. Polshcha i Ukraina v diialnosti “Kultury” / Bohuslav Bakula // *Suchasnist*. – 1997. – № 1. – S. 97-103.
2. Genyk M. Problema Lvova v protsesi polsko-ukrainskoho prymyrennia // *Suchasna ukrainska polityka. Polityky i politolohy pro nei*. – Vyp. 17. – Kyiv, Mykolaiv: Ukrainskyi tsentr politychnoho menedzhmentu, 2009. – S. 294-304.
3. Genyk M. Problema kordonu u vidnosynakh ukrainskoi i polskoi emihratsii / M.A. Genyk // *Hileia. Istorychni nauky. Filosofski nauky. Politychni nauky. Nauk. visnyk: zb. nauk. prats*. – K.: Vyd-vo NPU im. M. P. Drahomanova, 2011. – № 1 (43). – S. 666-673.
4. Yezhy Gedroits ta ukrainska emihratsiia. Lystuvannia 1950–1982 rokiv [Uporiadkuvannia, perednie slovo i komentari Bogumily Berdykhovskoi]. – K.: Krytyka, 2008. – 752 c.
5. Osadchuk B. Ukraina, Polshcha, svit: Vybrani reportazhi ta statii / B.Osadchuk. – K.: Smoloskyp, 2001. – 356 s.
6. Senych M. Problema polsko-ukrainskoho kordonu v politychnykh kontseptsiiakh paryzkoï “Kultury” / M. Senych // *Halychyna. Naukovyi i kulturno-prosvitnii kraieznavchy chasopys*. – Ivano-Frankivsk. – 2011. – № 18-19. – S. 334-340.
7. Chushak Kh. Shliakhy vrehuliuvannia problemy polsko-ukrainskoho kordonu v publikatsiiakh polskykh opozytsioneriv (1976-1989) Ukraina – Polshcha: istorychna spadshchyna i suspilna svidomist: [zb. nauk. prats / vidp. red. M. Lytvyn] / Natsionalna akademiia nauk Ukrainy, Instytut ukrainoznavstva im. I. Krypiakevycha. – Lviv, 2010-2011. – Vyp. 3-4. S. 195-211.
8. Bohdan Osadczuk (opracował na podstawie zapisu Łukasz Jasina) / Aktualność przesłania paryskiej «Kultury» w dzisiejszej Europie // Łukasz Jasina, Jerzy Kłoczowski i in. (red.). – Lublin: IESW, 2007. – S. 19-21.
9. Dziewanowski J. List do redakcji / J. Dziewanowski // *Kultura*. – 1953. – № 2(64)-3(65). – S. 233-234.
10. Friszke A. Ćwiczenia z geopolityki / Andrzej Friszke // *Przegląd Polityczny: kwartalnik*. – 2000. – Nr 5. – S. 126-133.
11. Gil A. Jerzy Giedroyc a Lwów / Andrzej Gil // Aktualność przesłania paryskiej “Kultury” w dzisiejszej Europie // Łukasz Jasina, Jerzy Kłoczowski i in. (red.). – Lublin: IESW, 2007. – S. 189-197.
12. Korek J. Paradoksy Paryskiej “Kultury”. Ewolucja myśli politycznej w latach 1947–1980 / Janusz Korek. – Stockholm: Stockholm Slavic Studies, 1998. – 368 s.

13. Korek J. Ponętna utopia czy zimny realizm? Federacja Europy Środkowo-Wschodniej w myśli politycznej paryskiej „Kultury” / Janusz Korek // O nowy kształt Europy: XX-wieczne koncepcje federalistyczne w Europie Środkowo-Wschodniej i ich implikacje dla dyskusji o przyszłości Europy / red. nauk. Jerzy Kłoczowski, Sławomir Łukasiewicz (Materiały IEŚW; t. 21). – Lublin: IEŚW, 2003. – S. 189-213.
14. Kowalczyk A. Wena do polityki: o Giedroyciu i Mieroszewskim / Andrzej Stanisław Kowalczyk. T. 1-2. – Warszawa: Bibl. Więzi, 2014. – T. 1. – 480 s.
15. Łobodowski J. Przeciw upiorom przeszłości / Józef Łobodowski // Kultura. – 1952. – № 2 (52) –3 (53). – S. 14-66.
16. Londyńczyk Kronika angielska: Granice / Londyńczyk // Kultura. – 1960. – № 9 (155). – S. 69-70.
17. Majewski J. List do redakcji / Józef Majewski // Kultura. – 1952. – № 11 (61). – S. 157-158.
18. Mieroszewski J. Materiały do refleksji i zadumy / Juliusz Mieroszewski // Kultura. – 1956. – № 3 (101). – S. 75-83.
19. Mieroszewski J. O międzynarodową brygadę europejską / Juliusz Mieroszewski // Kultura. – 1951. – № 11 (49). – S. 75-82.
20. Newman D. Contemporary Research Agendas in Border Studies: An Overview / David Newman // The Ashgate research companion to border studies / ed. by Doris Wastl-Walter. – London and New York: Routledge, 2016. – P. 33-48.
21. Nieporozumienie czy tani patriotyzm? / Kultura. – 1953. – № 1 (63). – S. 82-87.
22. Osadczuk B. Niepodległa Ukraina: wybór szkiców, artykułów i rozmów (1991-2006) / Bohdan Osadczuk; wybór i oprac. Basil Kerski. – Sejny: Pogranicze, 2006. – 429 s.
23. Piszczek K. List do redakcji / Karol Piszczek // Kultura. – 1953. – № 2(64)-3(65). – S. 232-233.
24. Ripka H. O federację polsko-czeską / Hubert Ripka // Kultura. – 1952. – № 12(62). – S. 4; Ripka H. O polsko-českou federaci / Hubert Ripka // Kultura. – 1969. – Mimoradné číslo. – S. 89-90.
25. Scott J. European Politics of Borders, Border Symbolism and Cross-Border Cooperation / James Wesley Scott // A companion to border studies / ed. by Thomas M. Wilson and Hastings Donnan. – Chichester: Wiley Blackwell, 2016. – P. 83-99.
26. Wilson T. Borders and Border Studies / Thomas M. Wilson and Hastings Donnan // A companion to border studies / ed. by Thomas M. Wilson and Hastings Donnan. – Chichester: Wiley Blackwell, 2016. – P. 1-26.
27. Zhurzhenko N. Borders and Memory / Natalia Zhurzhenko // The Ashgate research companion to border studies / ed. by Doris Wastl-Walter. – London and New York: Routledge, 2016. – P. 63-84.

The article deals with the consideration of the problem of Ukrainian-Polish borders in the Polish emigre journal «Kultura» edited by Jerzy Giedroyc. There are 4 ways of solving the issue proposed by East European emigration. At the same time, we are considering two parallel concepts regarding the Ukrainian-Polish border on the pages of «Kultura» in the 1950's. There were the federative concept and the concept of the inviolability of borders. The evolution of the journal's position (from the principle of federalism to the principle of the inviolability of borders) is traced. The emphasis is made on maintaining the status quo in the borders question for bilateral reconciliation. Jozef Majewski and Juliusz Mieroshewski made a great contribution to the development of that concept; Bohdan Osadchuk highlighted its importance in his publications. The position of inviolability of the borders was established in the public opinion of emigration in the late 1970's, what happened due to the factor of time. The coming to power of the democratic authorities allowed to realize the concept in the policy of independent Ukraine and Poland.

Keywords: Ukrainian-Polish reconciliation, Ukrainian-Polish border, federalism, the principle of inviolability of borders.

УДК: 342

ББК: 66(Ф)

Світлана Матвієнків

ДЕРЖАВНА ІНФОРМАЦІЙНА ПОЛІТИКА В КОНТЕКСТІ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

У даній статті проаналізовано державну інформаційну політику України яка характеризується тим, що її засади внутрішньої і зовнішньої політики, орієнтуються на забезпечення її інтеграції в європейський політичний, економічний, правовий простір з метою набуття членства в Європейському Союзі. Орієнтація нашої держави на побудову інформаційного суспільства та